

ЕЛИЗАБЕТ ХАРОУЪР ЦЕНАТА НА НЕЩАТА

Превод от английски: Мария Стаменкова, 1984

chitanka.info

Дан Фриймън затвори бяло боядисаната врата на гаража и тръгна по павирания път към къщата, която също беше боядисана в лъскаво бяло. Чудесен дом. Гостите винаги я описваха с тези думи и Дан винаги изглеждаше напрегнат и любопитен, когато го правеха, сякаш подозираше, че се подиграват. Но къщата наистина му правеше силно впечатление, макар да не я обичаше.

Когато семейство Фриймън купиха дворното място, те се оправдаваха пред приятелите си, че това не е за кесията им, но. Другите просто ги изслушваха неприветливо и не отговаряха. След това дойде тежкия и изнурителен труд, тревогите, страхът, досадата, свиването на кесията, жертвуването на по-големи или по-малки материали и, както изглеждаше, духовни удобства, вечната употреба на отрицание, обичайната дребнавост, дрязгите. А къщата и досега не бе изплатена, все още не бе. Но и двамата — и той, и Мери — внимаваха да не допуснат, по думите на Мери, децата им да понесат лишения.

Напоследък Дан започна да си мисли, че може би, ако Бил и Лора бяха понесли поне мъничко лишения, това нямаше да им навреди. Може би щяха поне понякога да се заемат с книгите си и да помислят за спечелване на стипендии за университета. Но не! Те въобще не се съмняваха, че желанията им ще бъдат удовлетворени на момента. Хубостници! Както бяха занемарили работата си, щеше да бъде истинско чудо, ако някой от тях успееше да се дипломира.

— Здравей! Закъсна. Яденето е готово — извика Мери, когато задната врата се затвори.

Той надникна в кухнята, погледна я сериозно, подуши с нос и попита:

— Какво има за ядене?

— Студена супа. Твоята любима пържола. Салата с...

Той завъртя очи.

— Ето вестника. Само пет минути да се съблека и измия и идвам при теб.

Мери готвеше чудесно. Семейство Фрийман винаги се хранеха добре, но откакто Дан се завърна у дома след шестмесечната си командировка по другите щати, тя просто надмина себе си.

— Експериментирах, докато те нямаше — обясни тя и всяка вечер приготвяше вечери, които биха спечелили за дома им няколко

звездички по системата на туристическия пътеводител „Гид Мишелин“.

— Експериментирала си! — засмя се неестествено, почти виновно Дан, когато тя за първи път се изрази така, защото в същото време един друг глас в главата му отговаряше хитро: „И аз също! И аз също!“

Като си мислеше за онова, което изпитваше, или по-скоро като си спомнеше името Клия, той се възмущаваше от веселяка в себе си, за когото това име беше просто нещо, пазено в тайна от Мери. Казваше си „срамувам се“, макар да не чувствуваше срам от това, че се гордее с мрачното и великолепно допълнение към миналото си, свързано с това име. Клия, мислеше си той, като че ли тя бе някакъв ценен колекционерски експонат, придобит не без личен риск, заради който бе съвсем естествено да очаква признание. Звукът на гузния му смях и чувството, че ще се пръсне от суетна гордост, караха Дан да въздиша мислено: „Съжалявам! Съжалявам!“

Първите седмици след завръщането си в Мелбърн той възпираше всички спомени за онези месеци в Сидней, тъй като не можеше да гарантира за поведението на разума си. Ако в този си вид споменът за нея я принижаваше, то споменът за истинските им чувства би бил най-малкото неблагоприятен. Той бе останал с това впечатление след един период на внимателно дистанциране от проблема.

Но напоследък, напоследък. Той съзнаваше, че напоследък, щом останеше сам, седеше часове наред и си представяше как ръката му се протяга, за да хване нейната. И всеки път, когато си представяше тази сцена, трябваше отново да преценява смисъла ѝ, без думи, само чрез безкрайно дълги паузи мълчание. Или пък си я представяше как се отдалечава от него, така както я бе видял да прави веднъж. Един съвсем незначителен случай. Тя просто вървеше на няколко крачки пред него. Представяше си също как тя повдига ръце. В продължение на часове, на седмици, наблюдаваше как се отдалечава. След това дни, нощи и седмици гледаше движението на ръцете ѝ.

Не можеше да види лицето ѝ.

Напрягайки ума си с цялата енергия и съсредоточеност, на която бе способен, той започна да възстановява мислено нейното лице, като методично подбираше чертите ѝ и упорито се мъчеше да ги събере в едно. В резултат се получаваха статични портрети на някаква

неопределена личност, бледи и далечни като изображенията на ангели и мъченици в катедралите. Тези лица го смущаваха по някакъв странен и болезнен начин и бяха лишени от смисъл, както са точките върху екрана на радар за неподготвен наблюдател.

В изисканата си трапезария двамата с Мери седяха на дългата маса и потапяха лъжиците в охладената супа.

— Къде са децата?

— Бил играе скоуш с Филип, а Лора отиде у Рейчъл. Ще ходят заедно на някакъв рожден ден.

— Сега? Толкова късно вечерта?

— Трябва да прослушат някакви плочи.

— А заниманията им? Мислех, че се съгласиха да учат по три часа всяка вечер до края на срока?

— Не можеш да ги накараш да си стоят в къщи, когато са ги поканили на рожден ден. Всички други отиват.

— Но другите не искат да станат физици! Или пък си имат богати бащи и не им трябва да печелят конкурс, за да получат стипендии. А пък нашите ще свършат в някоя фабрика, ако не внимават.

Мери го погледна:

— Ти наистина си в лошо настроение! Да нямаш неприятности в службата?

— Те са просто безотговорни. Ако само знаеха какво значи икономическа депресия или война.

— Не си разваляй вечерята. Харесва ли ти супата? Едва в последния момент разбрах, че нямам никакъв магданоз и трябваше да използвам джоджен. Как ти се струва? Да не би да е ужасно?

Откакто се бяха оженили, все една и съща прическа носеше. Избираше си рокли, които щяха да ѝ отиват, ако бе слабичко двайсетгодишно момиче. На лицето ѝ нямаше никакъв грим освен малко червило по ръба на устните. Нещо в пълното ѝ безразличие достигаше до престъпление.

Колко лесно бе свалила от себе си маската на момиче с различни интереси и приятни маниери. И какво презрение бе изпитвала и проявявала към него, че се бе оставил да го измамят така леко, след като се почувствува сигурна за дома и децата си. Тя се бе променила пред очите му, като му се надсмиваше.

Така или иначе, той отстъпи, когато тя поиска тази къща, която бе претенциозна, а и в същност прекалено скъпа за тях. Но дори и той се надяваше къщата да му стане нещо като хоби или крепост. Човек трябва да има нещо такова.

— Какво гледаш, Дан? Да не би джоджена? Ужасно ли е?

Тя наистина бе загрижена. Той гребна още една лъжица супа. Мери го гледаше. Почувствува, че трябва да й каже нещо.

— Мери... — За какво в същност говореха? — Страшно хубава е — изтърси изведнъж той.

— Страшно хубава! — присмя му се тя. — Говориш също като Бил.

Той я попита, без да вдига поглед:

— Как мина денят ти?

Мери започна да му обяснява, докато крем-супата се плъзгаше надолу по гърлото му и като че ли го изстудяваше до мозъка на костите. Той потръпна, а беше топла лятна нощ. В градината свиреха щурци.

— А пък Бил иска отново да се заеме с голфа. Помоли ме да разбера дали ще се съгласиш да си купи комплект за голф. И като стана дума за това, Лора намеква, че би искала да си купи плочите за курса по френски. Казва, че ще й помогне за произношението.

— Мери! — започна ядосано той, после спря, забравил какво искаше да каже. — За бога! — добави Дан по инерция, за да спечели време. А след това както винаги го налегна бремето на фактите, които знаеше, чувствата.

— Какво се опитваш да направиш? Ти просто ги насърчаваш да искат невъзможни неща. Защо? За да ме изкараш жесток, когато откажа? Знаеш в какво положение се намираме, не мога да те разбера. — Лицето на Мери бе доста безизразно, но същевременно и тържествуващо. Той продължи, като заекваше леко: — Искам те да имат всичко. Не ми се свиди нищо. Но тези прищевки — това вече не може. Ако Лора си седне в къщи и поработи над френския... А пък Бил се разпилява с толкова много неща, че вече не може да води смислен разговор за нищо. Ако не се замислят и двамата, ще трябва да станат автобусни кондуктори.

Мери го погледна изпитателно:

— Ти да не си пил, Дан?

— Само две бири.

— Така си и мислех!... Наистина, ако ще трябва да те слушам как се оплакваш колко скъпо ти струва тяхното образование през следващите шест години, не мисля, че си струва трудът да следват. Сигурна съм, че и те мислят така.

Той не каза нищо.

— Ние не сме съвсем без нищо. Имаме къщата и колата. А и градината в празнични дни. Е, вярно, че не сме млади. — Мери махна с ръка. — Но ако мислиш така, накарай ги да ти върнат парите, когато завършат. Те няма да искат да се чувствуват задължени към теб.

Той я погледна втренчено, вдигна ъгловатото си въздържано лице и продължи да я гледа със сините си очи, без да каже нищо. Мери изсумтя, после взе своята и неговата чиния и отиде в кухнята.

— Клия. — Това бе стон. Очите му се насълзиха. Това бе нощта, когато бе решил да избяга с нея. Тях не можеха да ги разделят. Как би могъл да го обясни? Това бе противоестественно, то просто бе невъзможно. Ще продаде всичко и ще остави парите, освен една малка сума, на Мери и на децата. След това те с Клия ще заминат... надалече. Големи пътнически кораби, след които оставаха малки вълнички и се носеше музика, отплуваха всеки ден от Сидней за всички големи пристанища на света. Сега, когато бе намерил Клия, щеше да намери и онези обстоятелства, които винаги бе очаквал, както и изпитанията, произтичащи от тях и изискващи от него нещо повече от усърдие и примирение. Те ще живеят... някъде и ще бъдат... щастливи.

Точно в този момент здравият разум му телеграфираше: всичко това е крайно очарователно, но има един малък проблем, за който не трябва да забравяме.

С какво ще живеят? Той бе чудесен служител, чието единствено достойнство бе способността му да помни хилядите подробности, свързани с телевизионните филми, закупувани от тяхната корпорация. Извън службата той нямаше нито специални познания, нито умения, чрез които можеше да печели пари. Можеше ли да започне да овладява нова професия на четиридесет и пет годишна възраст? А и с какво щяха да живеят междувременно?

— Ето. Поне с пържолата всичко е в ред. — Мери го погледна очаквателно, а той се загледа за малко в чинията пред себе си.

— Опечена е точно колкото трябва.

— Препечена?

— Не.

Помисли си да ѝ каже право в доволното лице: „Мислех да те напусна, Мери.“ О, да, наистина си го мислеше.

— Какво?... Да, всичко е наред.

Бедата бе само, че за нещастие започваше да му прилошава.

— Дан, откакто се върна, все забравям да ти кажа. Пък и с тази допълнителна работа ти почти не се прибираш у дома...

— Да? — Ето го доказателството, че е бил прав да се върне, че те с Мери наистина имаха общ живот. Колко често бе казвал на Клия през последните дни: „Човек не може да се раздели така лесно със спомени, натрупани за двадесет години.“ (Не че тя го бе молила за това или го бе очаквала от него.)

— Става дума за покрива, за керемидите. При азалиите стана свличане на почвата. Мислех, че си видял изпочупените храсти.

— О-о!

— Смяташ ли, че трябва да повикам някой да прегледа целия покрив?

— Да, май че трябва.

— Много е важно да го оправим, преди да е започнало да капе.

— Добре. Позвъни на Харви. Кажи му да ни съобщи колко ще ни струва.

— Дан? Къде отиваш? Не си се докоснал до храната си!

— Съжалявам. Имам нужда от малко въздух. Не, не, ти остани! Довърши си вечерята.

— Лошо ли ти е?

Тя се надигна от стола си, но той я възпря и я накара да седне отново на мястото си до масата с красноречив жест. Тя сви рамене, изсумтя отегчено и пренебрежително и продължи да се храни.

Сидней. В края на първата седмица той вече чакаше с нетърпение кога ще се върне у дома, за да му готви Мери. Отделът не бе много щедър с командировъчните на служители от неговия ранг, а и към обичайните сметки, които пристигаха от Мелбърн с всяка поща, се прибавяше и високата цена, която трябваше да плаща за доста скромната хотелска стая близо до службата си. В хотела сервираха само „континентална закуска“ — хляб, масло, конфитюр и сирене — и никакви други яденета. По обед те с Алан Паркър отскачаха за по една

бира и един сандвич, които не струваха почти нищо, а към шест часа умираше от глад. Някак си потайно, той започна да си угажда с хубава, добре приготвена вечеря по ресторанти в различни части на града. В Мелбърн посещаваше такива заведения само веднъж годишно — за рожден ден или годишнина. Чувствуваше се доста гузен, докато ядеше, така да се каже, новата рокля на Мери или почивката на децата, а и започна да пълнее. Но... всичко бе безнадеждно. Човек трябва да хапне нещо по-хубаво. Само че се измъчваше заради парите. Щом си помислеше за тях, изпитваше болезнена потиснатост. Това го караше да си спомни за мястото, където се живееше по-евтино и с по-малко притеснения — дома.

Като представител на своя отдел, една петъчна вечер го поканиха на официален коктейл. Когато влизаше в сградата, заедно с него влезе и една жена. И двамата се отправиха към редицата автоматични асансьори, влязоха в един от тях, тръгнаха нагоре и изведнъж заседнаха между четвъртия и петия етаж, където останаха затворени повече от половин час. Клия.

Първата мисъл на Дан бе, че тя изглежда малко екстравагантна. Всичко в нея бе малко по-крещящо, отколкото трябваше: роклята с цвят електрик, изрусената коса, гримът ѝ, в малко по-различен смисъл провлеченият нисък глас. (Мнението на Мери със сигурност щеше да бъде такова.)

После, когато звънна аларменият сигнал и техниците заедно с обслужващия персонал започнаха да си подвикват, те двамата започнаха да разменят по някоя дума и Дан я погледна в очите с характерния си вежлив, доста сдържан и малко покровителствен маниер.

Изненада се. Под златистите сенки на клепачите ѝ нейните сини очи го погледнаха и наистина го видяха с онова изражение, което само преди двадесет или петнадесет години самият той виждаше всеки ден, щом се изправеше пред огледалото. Толкова познат му бе този поглед. Тя не беше млада. Това не бе поглед на млад човек. Това бе смущаващо пряк поглед. Това беше погледът, по който някога той разпознаваше приятелите си.

Обаче на самия коктейл, когато най-после ги измъкнаха от асансьора, Клия се бе отнесла към него с учудваща резервираност, като към съвсем непознат човек. Тя упорито се придържаше към една

групичка, която имаше най-малка вероятност да се хареса на човек, за какъвто я вземаше Дан — хора с лениви кавалерски усмивки, които подкрепяха трезвите си мисли с определени жестове и фрази. Тя се смееше дрезгаво, показваше хубавите си зъби, стоеше до тях и беше една от тях. Но щом Дан се приближи, всичко това изглеждаше илюзорно. Тя бе просто мълчалива, скептична, наблюдателна — само зрител.

Е, добре! Той престана да мисли за нея. Не очакваше нищо. Това бе моментен интерес, а и в края на краищата не за първи път обстоятелствата го разделяха с някого, за когото той винаги щеше да си спомня.

Но един ден той я срещна случайно на улицата. (Макар че Сидней има население два милиона души, хората, които живеят там, не могат да прекъснат напълно връзките си, колкото и да им се иска това.) Спомняше си, че си казаха нещо за коктейла, после за асансьора, след това се сбогуваха и разделиха. Едва когато измина осем-девет крачки. Дан осъзна, че се отдалечава от нея заднишком.

Следващата събота вечер те отново се срещнаха на служебен коктейл и оттам нататък вече нямаше отдалечаване заднишком чак до това неизбежно, невъзвратимо завръщане у дома.

Клия си имаше апартамент — кухня, баня, спалня-всекидневна — в една модернизирана сграда край пристанището и дребна служба в една филмова къща, където печелеше достатъчно, за да може да плаща за наема, храната и облеклото си. Някога бе учила в Художествената академия, но след това бе напуснала и се бе хванала на работа.

— Била си твърде взискателна към себе си каза ѝ Дан. — Изискванията ти са били прекалено високи.

Тя се усмихна.

В свободното си време продължавала да рисува, обясни тя на Дан, а той, като съдеше по впечатлението за пламенност и енергичност, което тя бе създала у него, мислеше, че може да си представи как е изглеждала. Значи, бе рисувала. Затова бе останала нормална и разумна. Затова хора, които не знаеха нищо за нея, обичаха да са край нея. Но много отдавна тя бе изоставила това завинаги. Тоест изоставила бе рисуването, но не и начина на виждане, начина на мислене, а и в края на краищата — собственото си аз.

Дан настоя тя да му покаже няколко рисунки, които не бе унищожила. Разгледа ги внимателно и сериозно и почувствува, че този занемарен талант на Клия е нещо, към което трябва да се отнася с уважение. Освен това (и с по-малко уважение, както сам разбираше) виждаше в него нещо като украшение на личността ѝ и се чувствуваше поласкан. От разговорите за изкуството, които той неизменно започваше, Дан откриваше, че се връща към онази вечна тема — първата им среща.

— Защо тогава, на коктейла, ти бе толкова... студена?

— Имах сериозни причини. И ти ги знаеш. Как мислиш — колко пъти бих могла да преживея такава нещо?

Бяха в стаята на Клия и седяха на стар син диван до огъня. Дан извърна глава, без да каже нищо, а тя продължи:

— Не е много приятно. Човек се уморява. Също като литнала птица, под която няма земя. Не е много приятно. Чувствуваш се хем хваната в капан, хем подгонена. Дори във времето откриваш нещо застрашително. (Не, нямам пред вид сега. Но имаше и такива периоди.) А и в края на краищата много по-лесно е да си останеш сред нещата, които притежаваш. Съпругите не би трябвало да се тревожат прекалено много. Нито пък другите жени. Когато се стигне до изповядването на угризенията за отдавна отминали неща, те са толкова претръпнали, че вече не ги е грижа. И откриват, че могат да суфлират доста безпристрастно на любимия си, когато той се запъне в приказките за добре познатите неща — стари дрехи и семейни болести, почивки, отпуски, храна и приятели. Накарай ме да млъкна.

Безразлично им беше къде отиваха, но се разхождаха много и ходиха няколко пъти на театър. Посетиха и няколко художествени галерии, а веднъж отидоха и на пикник.

Понякога вечер Клия, по молба на Дан, му четеше на глас. А той си мислеше: „Огънят гори. Аз гледам лицето ѝ и слушам гласа ѝ“ и чувствуваше, че е научил някаква вечна истина, която винаги бе искал да узнае. Една нощ Клия му прочете пасаж от един руски роман, където героят получава писмо от жена си след дългата им и трагична раздяла и изпада в безсъзнание.

Тъй като Клия наистина съществуваше и той бе до нея, Дан се чувствуваше като възкръснал и затова, когато тя спря, той се изсмя с

някаква безсмислена радост, като на нещо абсурдно, макар че онова, което тя четеше, бе наистина красиво и той го знаеше.

— Е, добре, скъпа, предполагам, че това е наистина чудесно. Тази руска пламенност. Ако аз някога се довлека до някое канапе и рухна на него, смазан от силата на чувствата, ще си кажа: „Моите поздравления, Фрийман! Ти наистина живееш!“

Клия също се засмя, но каза:

— О, не се смей! Защото, щом можеш да се смееш над такова нещо — правиш го невъзможно.

Единственото, което Клия не можеше да прави, бе да готви. На Дан му трябваха няколко седмици, за да приеме това, тъй като тя не бе безразлична към храната. Ако се хранеха в ресторант, тя се наслаждаваше на добре подбраното меню толкова, колкото и той. Но когато откри, че тя може да приеме със същия ентузиазъм и всякаква друга храна, почувствува се потиснат.

— С какво се храниш, когато ме няма — попита я той малко кисело.

Тя се замисли за момент.

— С кафе.

Той се гордееше с нея. И даже много я харесваше. Но не можеше да не каже:

— Гладен съм.

Тя изглеждаше разсеяна:

— Дан, аз... А, ти си гладен. Ами. Нали ядохме пържоли?

— Да, но нямаше гарнитура — опита се да се пошегува той. — Липсваше изкуство.

— Дан...

— Вземам си думите за изкуството назад.

— Утре аз ще...

— Вземам си думите за изкуството назад.

— Ще се представя по-добре.

След това тя се опита да му готви ястия, които, според нея, бяха по-сложни, и той не я обезкуражаваше.

Именно през нощта, след като се върнаха от пикника, на него му хрумна блестящата идея да я попита защо не се е омъжила.

Тя се разсмя.

— Можела си да се омъжиш за когото си поискаш — настоя той, както се опитваше да види лицето ѝ.

Все още усмихната, тя му каза:

— Кандидатите не се появиха в най-подходящото време или пък бяха прекалено млади за мен, когато и аз бях млада. — Тя го погледна с повдигнати вежди. — А ти на колко години се ожени?

— На двайсет и една.

— Тогава не бих те харесала.

— И щеше да бъдеш права. Но кажи ми за себе си.

Тя се раздвижи неспокойно на дивана и опъна ръце по облегалката. Той чувствуваше, че е жестоко да я разпитва така, но знаеше, че няма да спре.

— Ами... срещнах един човек и не усетих как минаха пет години. След това ми трябваше известно време, докато се съвзема. После се запознах с друг, който беше женен. Имената са без значение.

Той я погледна.

— Добре де, имат значение. Но не и сега. И така, когато най-после се замислиш сериозно за това, вече си преминала тридесетте. Някои от момчетата бяха станали мъже, но вече бяха женени за момичетата, които ги предпочетоха, когато бяха съвсем млади.

— Това упрек към мен ли е? Упрекваш ме, нали? — Той усети реторичната нотка в гласа си. Но знаеше, че в същност пита нея.

Тя като че ли разглеждаше бримките на черния, ръчно плетен пуловер, който той носеше. После скочи бързо, изтича до кухнята, сипа две чаши уиски и му донесе едната.

— Клия, мога само да кажа... ако нещата бяха по-различни... те ще бъдат по-различни... Добре, зная, че това звучи кухо, но наистина мисля така. Какво би искала да направя?

— А ти какво искаш да ти кажа? Ще се върнеш при Мери. Да те разубеждавам ли искаш?

Той разбираше, че няма да бъде нито разумно, нито честно да иска това от нея, но чувствуваше, че щеше да бъде по-естествено, ако бе постъпила така, и ѝ го каза.

Клия гризеше ноктите на лявата си ръка. Той почувствува отново, че е жестоко да разговаря така с нея, но знаеше, че вече не може да спре.

Тя го погледна:

— Ти вече започваш да мислиш за старите си дрехи и за семейните празници, точно както ти казах. А и защо не? Нали в края на краищата именно тези дреболии имат най-голямо значение?

Тя спусна ръката си и вдигна от пода чашата, за да отпие от нея. Погледна го язвително със сините си очи, а той, сякаш се изчерви, без да променя цвета на лицето си, намръщи се и също пи. Защото, естествено, напоследък мислите му наистина се въртяха в тази насока. Той все по-често си спомняше за безкрайно скучната всепоглъщаща домашна обстановка и за своята необходима, но несъществена роля в нея. Всичко негово беше там. Какво можеше да направи?!

Клия знаеше прекалено много, пиеше прекалено много, беше нервна, стигаше до крайности и си гризеше ноктите. От всички хора, които той познаваше, тя най-малко се съобразяваше с условностите. Беше като огледало на душата му. Бе интелигентна, емоционална и духовита. Той я обичаше.

— Много ти благодаря. — Но тя не срещна погледа му.

— Женитбата — каза той, като се върна внезапно към същата тема. — Като си помисля само за нея! А ти си толкова независима. Какво би могла да ти даде тя? Наистина! Не, не се усмихвай.

И все пак тя се усмихна леко, помълча, а след това каза предизвикателно:

— Някой, който да поставя капани за мишки и да унищожава уловените.

Той махна с ръка.

— Ти не обичаш службата. Защо?

— Дан. — Тя запази търпение.

— Защо мразиш службата? — Той почувствува смътно, че я измъчва. — Защо?

— Не виждам слънцето. Губя дневните часове. Изискванията са стриктни, но работата е без значение. Тя ми отнема цялото време и не виждам нищо красиво.

— И какво точно ще правиш с това време? — попита той с научен интерес. Щеше да ѝ докаже колко по-добре.

С лявата си ръка тя сякаш се мъчеше разсеяно да определи дължината и качеството на косата, паднала над ухото ѝ.

— Ами ще гледам около себе си. Ще съществувам.

Дан си помисли за Мери.

— Някои съпруги са заети по цял ден. — Беше сигурен, че Мери в никакъв случай нямаше да бъде поласкана, ако ѝ се намекнеше, че тя би имала време, за да изучава живота. Той продължи: — В същност, макар да се смята, че науката, културата и изкуството са привилегия на заможните класи, струва ми се, че жените в твоето положение представляват нещо като духовна аристокрация без богатства.

— Така ли смяташ?

Клия вдигна чинията от скута си и отиде до чамовата маса, на която бяха пръснати разни неща, донесени от службата. Вдигна напосоки един молив, изпробва върха му с показалеца си и каза:

— Това се казва наблюдателност!

— Не, не се сърди! — Той се извърна бързо над облегалката на дивана, за да ѝ обясни: — Искам да кажа, че колкото и да си заета от девет до пет часа, ти разполагаш с всички останали часове на денонощието, които да посветиш на грижи за себе си — духовно усъвършенствуване, разбирания, развлечения.

Тя му се усмихна:

— Не го яж, ако не ти харесва. Ще направя нещо друго.

— Прощавай — каза той.

Веднъж се скараха — вторник вечерта, когато той ѝ предаде поканата на Алан и Джойс Паркър да се поразходят с кола следващата неделя.

Алан Паркър беше висок добродушен човек на около петдесет години, който бе отдаден изцяло на работата си като служител в отдела за телевизионни филми на библиотеката. Жена му, която Дан и Клия бяха виждали на официални коктейли и банкети, бе дружелюбна и приказлива. Паркърви знаеха, че Дан е женен и знаеха, че (както те се изразяваха) между Дан и Клия има нещо. Но Дан им харесваше, защото не бе отблъскващо амбициозен, макар че беше по-млад, а по-старши в службата от Алан; те също даваха да се разбере, че имат слабост и към Клия. Дан предполагаше, че цяла седмица след разходката те щяха да бъдат тема за разговори на Джойс, обаче му беше трудно да не харесва някого, пред когото можеше спокойно да споменава името на Клия. Но тя бе категорична:

— О, не! Не мога да отида с тях!

Слисан, той се спря тъкмо когато се готвеше да ритне обратно парче дърво, изскочило от огъня.

— Какво искаш да кажеш? Защо?

— Не, просто не мога да отида — каза твърдо тя и започна да търси мястото, до което бе стигнала в книгата, която държеше.

— Но защо?

Дан оправи огъня, изгупа пепелта от ръцете си и се обърна, за да седне до нея на дивана. Взе книгата от ръцете ѝ, бутна я зад гърба си, а после я накара да вдигне лице към него.

Погледът ѝ го стресна. Каза малко несвързано:

— Умирам точно за тези сенки за очи. — После добави: — Само преди седмица ти казваше, че искаш да излезеш извън града.

— Ще ми бъде скучно, Дан.

— Ще ти е скучно? Но аз ще съм с теб! — закачи я той с шеговита усмивка. — А и Джойс ще подготви истински френски обяд за пикник.

Усети, че вътрешно тя се усмихва, и му стана неприятно.

— Съжалявам — каза тя.

— И аз съжалявам, ако не ти е приятно, че обичам поне веднъж на ден да се нахраня като хората.

— Скъпи, ако ти се ходи — върви. Няма да се сърдя. Наистина.

Обикновено от понеделник до петък не я виждаше по цял ден. Не би могъл да понесе още изгубени часове, без да я вижда. Съвсем доскоро им оставаха шест месеца, а сега — само десет седмици. Той каза малко неприязнено:

— Ти наистина се превземаш с тези твои нерви и с тая твоя чувствителност, Клия. Щом на тебе ти се струва, че един ден, прекаран в компанията на такива добродушни хора като Паркърови, ще бъде непоносимо скучен, на мене започва да ми се струва, че прекаляваш. Ако продължаваш по този начин, скоро ще откриеш, че въобще не си пригодена да живееш на този свят.

Тя не му отговори, нито даде вид, че реагира на тези думи. Вместо това хвана китката му с дясната си ръка и поглади с палец кожената каишка на часовника му. После каза:

— Ще се чувствавам като затворничка в колата им. Дан. И ще ми бъде скучно. Просто не ги обичам.

Той я погледна втренчено, измъкна ръката си, изсмя се недоверчиво и се изправи.

— Не ги обичаш?

— При дадените обстоятелства — добави тя.

Той наметна палтото си и се запъти към вратата, като все още се смееше саркастично:

— Не ги обичаш! Добре, лека нощ, Клия!

След десет минути се върна отново. И десетте седмици отминаха.

— Дан? Как си? — Мери надникна да го види, после хвърли бърз поглед вляво и вдясно, като извиваше брадичка успоредно на всяко от раменете си. На балкона бе тъмно. — Искаш ли все още да вечеряш? Вечерята ти сигурно е изстинала, но още не съм я вдигнала от масата, така че, ако си гладен. Дан!

Тя се наведе над него.

— Какво?

— За бога! Все още можеш да ми отговориш, когато те попитам нещо! Помислих, че си получил удар или нещо подобно — стоиш тука като паметник.

Тя бе наежена от облекчение и раздразнение.

— Не.

Мери започна с енергичен назидателен тон:

— Мисля, че е най-добре да отидеш при доктор Барнс още утре сутринта. Това е от цялата тази допълнителна работа. А и не се храниш. Понякога ми се струва, че още не си разбрал, че си у дома.

Той каза нещо, което тя не успя да долови.

— Какво? Какво къде е? Вечерята ти е във фурната. — Мери го изчака да каже още нещо. — Помириши градината, Дан. А и трябва да се приготвим, че Джак и Фрида скоро ще дойдат.

— Какво? — Той се размърда предпазливо върху възглавничките на бамбуковия стол. Чувствуваше се като човек с пръснат череп, който за учудване е все още жив и трябва да се научи да се справя с нахлуващата светлина и всичко онова, което тя осветява.

— Казах ти тази сутрин — упрекна го Мери. — Надявам се, че не си забравил.

Той се хвана за парапета на балкона и внимателно се изправи:

— Ще ми бъде скучно.

Мери се приближи, застана пред него и отметна глава, за да го види по-добре в нежната черна нощ.

— Ще ти бъде скучно ли, Дан? — Гласът ѝ звучеше нервно. — Та ти познаваш Джак и Фрида. — Тя докосна умолително ръкава на ризата му.

— Не са ми приятни — оплака се тихо той, но не на нея. И добави: — При създадените обстоятелства.

— О, Дан — преглътна Мери. От очите ѝ бликнаха сълзи. Тя го хвана за ръка и го поведе през вратата и надолу през хола към спалнята им. — Легни си, Дан. Просто си полежи.

Той я чу как отива до телефона. Позвъни на лекаря. После на Фрида и Джак, за да се извини и да ги помоли да не идват. Чу я как изхлипа изплашено, когато повтори думите му като обяснение. Дан пое дълбоко дъх, погледна към тавана и се усмихна.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.